

Πρώτη ομιλία του Σάι Γκαλ στην Ελλάδα σε συνεργασία IIS και ΕΛΙΣΜΕ – Κεντρικό θέμα. “Κυριαρχία, Έλεγχος και η Μεσογειακή Δοκιμασία της Ευρώπης”

Ο Ισραηλινός αναλυτής έθεσε στο κέντρο της ανάλυσης του την Τουρκία, την Κύπρο, το Αιγαίο, το Ακούγιου, τη Λιβύη, τη Γάζα, το Ιράν και τη νέα αρχιτεκτονική ασφαλείας που, κατά την εκτίμησή του, πρέπει να οικοδομήσουν Ελλάδα, Κύπρος και Ισραήλ.

Την πρώτη του εκδήλωση σε συνεργασία με το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών πραγματοποίησε το **International Institute of Strategy** τη Δευτέρα 4 Μαΐου 2026.

Κεντρικός ομιλητής ήταν ο **Σάι Γκαλ** ο οποίος μίλησε για πρώτη φορά σε εκδήλωση στην Ελλάδα, πραγματοποιώντας μια ομιλία υψηλής έντασης και σαφούς στρατηγικού προσανατολισμού. Ο Ισραηλινός αναλυτής έθεσε στο κέντρο της ανάλυσης του την Τουρκία, την Κύπρο, το Αιγαίο, το Ακούγιου, τη Λιβύη, τη Γάζα, το Ιράν και τη νέα αρχιτεκτονική ασφαλείας που, κατά την εκτίμησή του, πρέπει να οικοδομήσουν Ελλάδα, Κύπρος και Ισραήλ. Παράλληλα απάντησε σε ερωτήσεις των προσκεκλημένων της εκδήλωσης, ανάμεσα στους οποίους ήταν στρατηγοί, ναύαρχοι, πτέραρχοι, καθηγητές πανεπιστημίου, πολιτικοί, αναλυτές και δημοσιογράφοι.

Ο Γκαλ ξεκίνησε την ομιλία του με ιδιαίτερη αναφορά στην Αθήνα και στη συμβολική βαρύτητα της **28ης Οκτωβρίου**, την επίσημη ονομασία της οδού Πατησίων, στην οποία βρίσκονται τα γραφεία του ΕΛΙΣΜΕ, τονίζοντας ότι για την Ελλάδα το «Όχι» δεν υπήρξε απλή ρητορική, αλλά ιστορική απόφαση. Με αυτό το πλαίσιο συνέδεσε το ελληνικό ιστορικό ένστικτο με το σημερινό στρατηγικό περιβάλλον, υποστηρίζοντας ότι η Ευρώπη αρχίζει μόλις τώρα να αντιλαμβάνεται κάτι που η Ελλάδα γνωρίζει βαθιά. Η Ιστορία δεν βρίσκεται πίσω μας, αλλά κάτω από τα σύνορα, τις θάλασσες, τα νησιά, τις βάσεις, τους αγωγούς, τα λιμάνια και τις μνήμες.

Στον πυρήνα της ομιλίας του βρέθηκε η έννοια της «**τουρκικής περιμέτρου**». Κατά τον Γκαλ, η Τουρκία δεν κινείται αποσπασματικά σε Αιγαίο, Κύπρο, Λιβύη, Συρία, Μαύρη Θάλασσα, Βόσπορο, Ακούγιου, Σομαλία, Χαμάς, ενέργεια και μεταναστευτικό. Αντίθετα, συνδέει όλα αυτά τα πεδία σε ένα ενιαίο λειτουργικό σύστημα πίεσης. Όπως υποστήριξε, η γραφειοκρατία χωρίζει τους φακέλους, αλλά η στρατηγική τους ενώνει — και η Άγκυρα τους ενώνει.

Σύμφωνα με τον Ισραηλινό αναλυτή, η Τουρκία δεν επιδιώκει απαραίτητα έναν ανοιχτό πόλεμο. Επιδιώκει κάτι πιο χρήσιμο: μια περιοχή όπου κάθε βασικός δρών θα πρέπει να υπολογίζει την Τουρκία πριν κινηθεί. Η Ελλάδα πριν επεκτείνει δικαιώματα, η Κύπρος πριν προχωρήσει σε ενεργειακές κινήσεις, το Ισραήλ πριν συνδεθεί με την Ευρώπη, η Ευρώπη πριν επιβάλει κυρώσεις και το ΝΑΤΟ πριν αναπτύξει δυνάμεις.

Αυτό, κατά τον Γκαλ, δεν είναι εταιρική σχέση. Είναι **υπό όρους κυριαρχία**. Και η υπό όρους κυριαρχία, όπως είπε με σαφήνεια, δεν είναι πραγματική κυριαρχία· είναι άδεια από τρίτο.

Η Κύπρος ως «κατεχόμενη υποδομή»

Ιδιαίτερα σκληρή ήταν η αναφορά του στην Κύπρο. Ο Γκαλ απέρριψε τον όρο «παγωμένη σύγκρουση», χαρακτηρίζοντάς τον μία από τις πιο επικίνδυνες διπλωματικές αυταπάτες της Ευρώπης. Κατά την ανάλυσή του, οι παγωμένες συγκρούσεις δεν χτίζουν διαδρόμους, δεν φιλοξενούν drones, δεν αναπτύσσουν κόμβους πληροφοριών και δεν μετατρέπουν λιμάνια, πανεπιστήμια, αεροδρόμια και οικονομικά δίκτυα σε μηχανισμούς επιρροής και κάλυψης.

Για τον Γκαλ, τα Κατεχόμενα δεν είναι απλώς πολιτική εκκρεμότητα. Είναι **τουρκικό βάθος**. Στρατιωτικό, πληροφοριακό, πολιτικό, ψυχολογικό και επιχειρησιακό βάθος. Περιέγραψε το βόρειο τμήμα της Κύπρου ως «αβύθιστο αεροπλανοφόρο» της Τουρκίας μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο ασφαλείας, τονίζοντας ότι η Ευρώπη έχει μάθει να ζει με αυτή την κατάσταση.

Αυτή, όπως υπογράμμισε, είναι η πραγματική ντροπή: όχι μόνο η κατοχή, αλλά η προσαρμογή στην κατοχή.

Στο πλαίσιο αυτό ενέταξε και το δόγμα «**Poseidon's Wrath**», το οποίο παρουσίασε όχι ως κάλεσμα πολέμου, αλλά ως «δόγμα συνεπειών». Σύμφωνα με τον Γκαλ, αν το κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου μετατραπεί πλήρως σε πλατφόρμα απειλής κατά του Ισραήλ, της Κύπρου, της Ελλάδας ή της ευρωπαϊκής διασυνδεσιμότητας, τότε δεν μπορεί να συνεχίσει να καλύπτεται πίσω από τη διπλωματική γλώσσα της «εκκρεμότητας».

Το μήνυμά του προς την Άγκυρα ήταν ευθύ: η κατεχόμενη βόρεια Κύπρος δεν είναι πλέον κρυμμένη πίσω από τον διπλωματικό ύπνο. Έχει εισέλθει στον στρατηγικό σχεδιασμό. Και από τη στιγμή που κάτι γίνεται ορατό, δεν μπορεί να ξαναγίνει αόρατο.

Ακούγιου: Ρωσικός πυρηνικός θύλακας μέσα στο NATO

Σημαντικό μέρος της ομιλίας αφιερώθηκε στο πυρηνικό εργοστάσιο του **Ακούγιου**. Ο Γκαλ το χαρακτήρισε ρωσικό πυρηνικό θύλακα μέσα στο NATO, υποστηρίζοντας ότι η Τουρκία το παρουσίασε ως σύμβολο κυριαρχίας, ενώ στην πραγματικότητα αποδεικνύει εξάρτηση από τη Μόσχα.

Η θέση του ήταν ξεκάθαρη: το Ακούγιου δεν είναι ένας συνηθισμένος σταθμός παραγωγής ενέργειας. Είναι ρωσικά ελεγχόμενο από την κατασκευή έως το καύσιμο, τη συντήρηση, την εκπαίδευση και τη λειτουργία. Βρίσκεται στη μεσογειακή ακτή της Τουρκίας, δηλαδή μέσα στον πιο εκτεθειμένο νότιο χώρο ασφαλείας του NATO.

Κατά τον Γκαλ, το κρίσιμο δεν είναι πώς ονομάζεται το Ακούγιου, αλλά τι κάνει. Όσο παράγει ηλεκτρική ενέργεια ως πολιτική υποδομή, προστατεύεται. Αν όμως μετατραπεί σε κρίκο στρατιωτικής συνέχειας, ρωσικού βάθους, διοικητικής υποστήριξης ή τουρκικής αλυσίδας απειλής, τότε αλλάζει ο φάκελος.

Εκεί συνδέθηκε και το επιχειρήμά του για το **Άρθρο 5 του NATO**. Ο Γκαλ υποστήριξε ότι το Άρθρο 5 δεν είναι μαγική ασπίδα. Είναι πολιτική κρίση, που απαιτεί εμπιστοσύνη και συναίνεση. Αν ποτέ τεθεί ζήτημα Ακούγιου, το πρώτο ερώτημα του NATO, κατά την εκτίμησή του, δεν θα είναι «ποιος ενήργησε κατά της Τουρκίας», αλλά «τι έγινε το Ακούγιου» και γιατί ένα

μέλος της Συμμαχίας έβαλε τη Ρωσία μέσα στο βασικό ενεργειακό του σύστημα.

Γι' αυτό μίλησε για **Άρθρο 3 πριν από το Άρθρο 5**: πρώτα ανθεκτικότητα, μετά αλληλεγγύη. Πρώτα λογοδοσία, μετά αυτόματη κάλυψη.

Το τουρκολιβυκό μνημόνιο ως «όπλο που παριστάνει τον χάρτη»

Ο Γκαλ αναφέρθηκε εκτενώς και στο τουρκολιβυκό μνημόνιο, το οποίο χαρακτήρισε όχι σύνορο, αλλά «όπλο που παριστάνει τον χάρτη». Κατά την ανάλυσή του, η Τουρκία αξιοποίησε τη διάλυση της Λιβύης, στήριξε μια πλευρά, δημιούργησε εξάρτηση, απέσπασε μνημόνιο, χάραξε γραμμή στη θάλασσα και στη συνέχεια επιχείρησε να εμφανίσει τη φαντασία ως κανονικότητα.

Το νόημα, όπως είπε, δεν είναι να κερδίσει η Τουρκία νομικά. Είναι να δημιουργήσει χρήσιμα τετελεσμένα: πίεση στην Ελλάδα, συμπίεση της Αιγύπτου, περιπλοκή του Ισραήλ, απειλή σε καλώδια, ενεργειακές διαδρομές, θαλάσσιες γραμμές και διαδρόμους Ασίας – Ευρώπης.

Για το Ισραήλ, τόνισε, αυτό δεν είναι θεωρητικό. Αν η Τουρκία περιορίσει τον ελληνικό θαλάσσιο χώρο ή χρησιμοποιήσει τη Λιβύη για να αμφισβητήσει τις διαδρομές Ισραήλ – Κύπρου – Ελλάδας – Ευρώπης, το Ισραήλ επηρεάζεται άμεσα. Η στόχευση, κατά τον Γκαλ, δεν είναι μόνο η Αθήνα. Είναι ολόκληρη η αρχιτεκτονική που συνδέει Ιερουσαλήμ, Λευκωσία, Αθήνα, Κάιρο και Ευρώπη.

Όχι F-35 στην Τουρκία – υπό όρους τα F-16

Στο στρατιωτικό σκέλος, ο Γκαλ ήταν απόλυτος: **η Τουρκία δεν πρέπει να πάρει F-35**. Όχι καθυστέρηση, αλλά άρνηση, εκτός αν αλλάξει ριζικά η στρατηγική της συμπεριφορά.

Κατά την άποψή του, το πρόβλημα δεν είναι μόνο οι S-400. Αυτοί ήταν η νομική αφορμή. Το βαθύτερο πρόβλημα είναι το δόγμα της Τουρκίας. Μια χώρα που πιέζει την Ελλάδα, κατέχει τη βόρεια Κύπρο, απειλεί το Ισραήλ, φιλοξενεί τη Χαμάς, συνεργάζεται με τη Ρωσία, επιχειρεί στη Λιβύη και στη Σομαλία και μετατρέπει την ασάφεια σε ισχύ, δεν μπορεί να λάβει αεροσκάφος πέμπτης γενιάς χωρίς να δημιουργηθεί νέα κρίση.

Για τα F-16, ο Γκαλ έθεσε θέμα όχι μόνο παράδοσης, αλλά συντήρησης και υποστήριξης. Ένα μαχητικό, όπως είπε, ζει μέσα από λογισμικό, ραντάρ, κινητήρες, αναβαθμίσεις, ανταλλακτικά, όπλα, πιστοποιήσεις και πολιτική άδεια. Άρα κάθε επίπεδο μπορεί και πρέπει να γίνει υπό όρους, εάν η Άγκυρα

χρησιμοποιεί δυτική αεροπορική ισχύ για καταναγκασμό κατά συμμάχων ή εταιρών.

Ο άλλος χάρτης: IMEC, Vertical Corridor και Ελλάδα ως πύλη

Στο ενεργειακό και γεωοικονομικό σκέλος, ο Γκαλ παρουσίασε την αντιπαράθεση δύο χαρτών. Ο ένας περνά μέσα από την Τουρκία: TurkStream, Βόσπορος, Middle Corridor, τουρκολιβυκή γραμμή, πίεση στην Ανατολική Μεσόγειο, αστάθεια στην Ερυθρά Θάλασσα. Είναι, όπως είπε, ένας χάρτης μόχλευσης.

Ο άλλος χάρτης είναι ο **IMEC** και, στο ενεργειακό του σκέλος, ο **Vertical Corridor**: Ινδία και Κόλπος προς Ισραήλ, Ισραήλ και Κύπρος προς Ελλάδα, και από την Ελλάδα προς την Ευρώπη. Αυτός ο άξονας, κατά τον Γκαλ, δεν είναι απλώς υποδομή. Είναι κυριαρχία σε κίνηση.

Εδώ έδωσε στην Ελλάδα κεντρικό ρόλο. Η Ελλάδα, είπε, δεν είναι περιφέρεια. Είναι κράτος-πύλη. Η Κύπρος δεν είναι εμπόδιο. Είναι άγκυρα. Το Ισραήλ δεν είναι εξωτερικός συμμετέχων. Είναι παραγωγικός και στρατηγικός κόμβος. Μαζί, Ελλάδα, Κύπρος και Ισραήλ αποτελούν την ευρωπαϊκή ραχοκοκαλιά του «άλλου χάρτη».

Η νότια ζώνη πίεσης: Γάζα, Ιράν, Χεζμπολάχ, Χούθι και Σομαλία

Ο Γκαλ συνέδεσε τη Γάζα, τη Δυτική Όχθη, τον Λίβανο, τους Χούθι, το Ιράν και τη Σομαλία σε ένα ενιαίο νότιο σύστημα πίεσης. Για την 7η Οκτωβρίου είπε ότι δεν ήταν «αντίσταση», αλλά σφαγή σχεδιασμένη για να σπάσει μια κοινωνία. Σύνδεσε μάλιστα, σε επίπεδο μεθόδου, το σοκ της 7ης Οκτωβρίου

με τον τρόπο με τον οποίο η Τουρκία παρουσίασε την εισβολή στην Κύπρο ως «ειρηνευτική επιχείρηση»: πρώτα σοκ, μετά αφήγημα, μετά τετελεσμένα.

Στο ίδιο πλαίσιο υποστήριξε ότι η Χαμάς δεν επιβιώνει μόνο από τα τούνελ στη Γάζα, αλλά από εξωτερικές γραμμές ζωής: Τεχεράνη, Ντόχα και Άγκυρα. Και προειδοποίησε ότι η ανοικοδόμηση της Γάζας δεν μπορεί να γίνει μέσα από τα κανάλια που τροφοδότησαν τη Χαμάς.

Αιχμηρή ήταν και η προειδοποίησή του προς την Άγκυρα: το Άρθρο 5 του ΝΑΤΟ δεν γράφτηκε για να προστατεύει κέντρα διοίκησης τρομοκρατικών οργανώσεων. Αν δομές της Χαμάς στην Κωνσταντινούπολη παραμείνουν μέρος αλυσίδας απειλής, το ερώτημα δεν θα είναι αν η Τουρκία είναι μέλος του ΝΑΤΟ, αλλά τι επέτρεψε να γίνει το έδαφός της.

Όχι άλλοι προστάτες – Έλεγχος, όχι τίτλοι

Στο τελευταίο μέρος της ομιλίας, ο Γκαλ αναφέρθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες. Τόνισε ότι η Αμερική παραμένει απαραίτητη, αλλά δεν μπορεί να αποτελεί το μοναδικό θεμέλιο ασφάλειας. Η Ουάσιγκτον, όπως είπε, μπορεί να κατανοεί την απειλή και ταυτόχρονα να συντηρεί τον δρωντα που την προκαλεί, επειδή συχνά αξιολογεί την πρόσβαση πάνω από την ευθυγράμμιση.

Το μήνυμα προς Ελλάδα, Κύπρο και Ισραήλ ήταν καθαρό: να συνεργάζονται με τις ΗΠΑ, αλλά να μην περιμένουν τις ΗΠΑ. Να τιμούν τη συμμαχία, αλλά να μην τη συγχέουν με ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

Εδώ έφερε στο προσκήνιο και το **Άρθρο 42.7 της Συνθήκης της Λισαβόνας**, ως ευρωπαϊκή απάντηση στο πρόβλημα που το ΝΑΤΟ δυσκολεύεται να λύσει: την πίεση που προέρχεται από κράτος-μέλος του ίδιου του ΝΑΤΟ. Αν η Ευρώπη δεν μπορεί να υπερασπιστεί την Κύπρο, τον ελληνικό θαλάσσιο και εναέριο χώρο και τις υποδομές που συνδέουν Ισραήλ, Κύπρο και Ελλάδα, τότε, κατά τον Γκαλ, δεν διαθέτει στρατηγική αυτονομία· διαθέτει απλώς λεξιλόγιο.

Η πρόταση: Επιχειρησιακή Ευρώπη με άξονα Ελλάδα – Κύπρο – Ισραήλ

Η καταληκτική του πρόταση ήταν η δημιουργία μιας **επιχειρησιακής Ευρώπης**. Όχι άλλες γενικές διακηρύξεις περί στρατηγικής αυτονομίας, αλλά κυριαρχία που κινείται, επιβάλλεται και προστατεύει όσα ισχυρίζεται ότι κατέχει.

Για την Ανατολική Μεσόγειο πρότεινε τρεις βασικές υποχρεώσεις: μόνιμο μηχανισμό αξιολόγησης και προειδοποίησης Ελλάδας – Κύπρου – Ισραήλ για

την τουρκική περίμετρο, ένταξη της Κύπρου στον ευρωπαϊκό σχεδιασμό ασφάλειας και ανάπτυξη μεσογειακής αρχιτεκτονικής αεράμυνας και αντιπυραυλικής άμυνας.

Το τελικό του μήνυμα ήταν βαρύ: η Ελλάδα δεν είναι το άκρο της Ευρώπης. Η Κύπρος δεν είναι η εξαίρεση της Ευρώπης. Το Ισραήλ δεν βρίσκεται έξω από την ευρωπαϊκή πραγματικότητα ασφαλείας. Μαζί, αποτελούν το νοτιοανατολικό τεστ της ευρωπαϊκής ιδέας.

Κατά τον Γκαλ, η καταιγίδα δεν έρχεται. Είναι ήδη εδώ. Το ερώτημα είναι αν Ελλάδα, Κύπρος, Ισραήλ και Ευρώπη θα μπουν σε αυτήν ως παρατηρητές ή ως αρχιτέκτονες.